

BARETIUS BARETIUS
AD LECTOREM.

A est animis hominum innata gloriae cupiditas, ut ne maximos quidem atque inexplicabiles labores pro tantae beatitudinis acquisitione subterfugiant; non enim vastissimos Oceani sinus perhorrescunt; non Libycas feras pauent; non asperros montium, ac desertorum accessus trepidant, & quod admirabilius est, libenti animo seuiis gladiatorum ictibus colla subicere non contremiscunt. Quoniam autem non omnibus à caelesti, diuinoque Rectore idem hac in re aditus constituitur, cum alijs per tortuosos, ac corporalium exercitationum calliginosos calles, alij verò per planas, atque illustres Scientiarum semitas illuc sit progrediendum; hinc fit, ut vnusquisque pro sua animi propensione ad aeternae famae lauream arripiendam anhellet. Quod cum Excell. D. Iulio Claro lustris transactis maxima cum felicitate, atque omnino pienè contingerit, quippe qui Opera tanta utilitate confertas, tanta iuris praestantia circumfusas edidit, ut perfectissimi iurisperiti volumina integra ipsius scriptis connectere non erubuerint, abundantissimam gloriae messem se reportaturos arbitantes, si decorum, ac venerabile ipsius saltem nomen in suorum librorum superficie enitescere cognoscerent; iniustum esse arbitratus sum absolutum vtrisque & honorem, & decus debitum surripere; quod vtiq; perpetrassem, si non pauca aliquorum scripta suis locis multo cum studio per filium meum seriatim accommodata typis demandare neglexissem, atque vnico actu D. Claro, D. Iohanni Baptistae Baiardo cum ceteris Addentibus, & denique legali studio operam nauantibus gloriam, honorem, & utilitatem impiè subtraxissem. Haec itaque turpissima negligentiae nota ne mihi inureretur, qui non alia ducor cupiditate, nisi ut tibi, & prouentum, & fructum in studijs parem (amice Lector) haec Opera celeberrimi I. C. iam perfecta, atque maxima cum diligentia ab erroribus expurgata tibi porrigo; in quibus illud praecipue utilitatis hac prostrata editione annexere curavi, ut Iulij Clari scripta in locum textus, ceterorum verò Addentium dicta in modum glossae per singulas quasq; paginas ita disposuerim, ut siue sententiam Clari desideres, siue Baiardi, aliorumque Auctorum opinionem exoptes, omnia vnico intuitu dignoscere possis. Deus faxit, ut huius voluminis adminiculo talem te praebes iudiciorum prolatores, reorumque defensores, quales hi omnes integerrimi patres extiterunt. Vale, & cum oraueris, memor esto mei, cui commodum tuum nunquam excidit à memoria.

INDEX RERVM NOTABILIVM
LOCVPLETISSIMVS

In Practicam Ciuilem.

IVLII CLARI ALEXANDRINI

Iurisperiti Clarissimi.

A Sed quid si Ecclesia. *Alienatio rerum heredis an possit per testatorem prohiberi. §. testam. q. 71. nu. 2.*
Alienatio legitimae an possit per testatorem prohiberi, eodem §. q. 73. nu. 1.
Alienatio rei emphyt. prohibita est domino irrequisito. §. emphyt. q. 13. nu. 1.
Alienatio rei emph. in potentiore prohibita est, eo §. q. 22. nu. 1.
Ex Additionibus.
Alienatio vbi permilla est, ibi & heredis institutio permilla censetur. ibid. q. 40. nu. 4.
Alienatione prohibita, id etiam prohibendum videtur, ex quo sequi alienatio potest. ibi. q. 35. num. 14.
Alienatione prohibita, non censetur prohiberi alienatio necessaria. §. emph. q. 15. nu. 6.
Alimenta debentur illi, qui aliquo casu dominus est futurus, lib. 4. §. feudum q. 23. nu. 5.
Alimenta renunciari non potest. lib. 4. §. Don. q. 19. nu. 7.
Ex Claro.
Annus ad petendum inuestituram quando incipiat currere vasallo, §. feudum q. 43. nu. 3.
Et an curat impuberi, ibi. nu. 4. Et quid in femina. ibid.
Et an minor restituatur aduersus lapsum huius anni. ibi. nu. 5.
Et an hoc tempus currat vasallo non possidenti feudum, vide infra, Vasallus.
Et an possit mora purgari, ibi, & seq. nu. 9.
Appellatio in causa feudi, ad que deuoluitur, §. feud. q. 90. nu. 11.
Appellationum tempora, quomodo currant in causis feudalibus, eod. §. q. 91. num. 1.
Ex Additionibus.
Appellatio à sententia lata, quatenus tendat ad rescindendam sententiam, lib. 3. §. Test. q. 43. num. 2.
Ex Claro.
Arbores fructiferas incidere non licet emphyteutae. §. emph. q. 26. num. 2.
Argumentum de feudo ad emphyteut. an valeat. §. feud. q. 3. vers. & haec quidem.
Argumentum de feudo ad emph. & è contra, an valeat. §. emph. q. 10. num. 1.
Augmentum contingens in re emph. ad quem pertineat, §. emph. q. 41. nu. 1.
Ex Additionibus.
Augmentum omne indistinctè ad emph. pertinet, lib. 4. §. emph. q. 41. nu. 1.
Auhen. Ingressi, C. de sacrosanct. eccles. intellectus, lib. 3. §. testam. q. 28. nu. 14.
Auctores, qui concludunt, testamentum quoad originem, & inuentionem, iuris genium, quoad formam verò, iuris ciuilibis esse. eod. lib. & §. q. 2. nu. 2.
Auctores recensentur, qui statuunt, testamentum iuri ciuili ad scribendum. ibi. nu. 1.
Auctores, qui de iuramento priuileg. scripserunt, ibi. q. 15. nu. 1.
Ex Claro.
Annus an possit instituere nepotem legitimum, natum ex filio spurio. §. test. q. 32. nu. 1.
B *Annus vocabulum vnde, & quid sit, item qui banniti dicantur, remissiuè. lib. 3. §. test. q. 19. nu. 2.*
Barritus quatenus testari possit. ibi. nu. 1. & quatenus hereditatem ex testam. capere possit.

Ex Claro.
 Bannitus an possit testari. §. Test. q. 19. nu. 1.
 Bannitus, an possit capere ex testamento. ibi. q. 20. nu. 1.
Ex Additionibus.
 Beneficium inuito non datur. lib. 4. §. Don. q. 1. nu. 12.
 Beneficia iuris ciuilibus, quæ. lib. 3. §. Test. q. 2. nu. 14.
 Beneficia iuris ciuilibus, quilibet pacificando amittere potest. ibi. num. 7.
Ex Claro.
 Beneficij eccles. collatio, an possit propter ingratitudinem reuocari. §. Donat. q. 1. nu. 6.
 Bellum an sit causa sufficiens ad hoc, vt fiat emph. remissio pensionis, vide infra, Remissio.
Ex Additionibus.
 Bona I. C. opinio existimantis, emphyteut. non esse contractum. §. emph. q. 2. nu. 3.
 Bona emphyt. an in fisco per bonor. publ. transeant. ibi. q. 29. nu. 1.
 Bonorum maioratus in perpetuum emphyt. facta concessio, an & quatenus valeat. ibi. q. 5. nu. 13.
Ex Claro.
 Bonorum possessio an à filio scilicet præterito possit intentari. §. Test. q. 43. nu. 4.
 Bona in dubio an præsumantur libera, vel feud. §. feud. q. 18. nu. 1.
 Bona futura an veniant in donat. om. bon. §. don. q. 19. nu. 3.
 Bona eccles. an possint proprie dici allodialia. §. emphyt. q. 49. nu. 1.
 Et an veniant in generali hypoth. ibi. q. 18. nu. 1.
C
Ex Claro.
 Cauditas ab emph. incurritur propter Canonem non solum. §. emph. q. 9. nu. 1.
 Item propter deteriorationem, ibi. q. 26. nu. 1.
 Caducitas, an censetur remissa propter receptionem pensionis, vide infra, Dominus.
Ex Additionibus.
 Camera in Imperiali quinam Assessorum, Advocat. & Procurat. recipiantur, lib. 3. §. test. q. 50. nu. 14.
Ex Claro.
 Cancellatio testamenti, vel eius incisio per testatorem facta, nunquid annullat ipsum testam. q. 93. nu. 1.
 Et an hoc casu applicetur fisco, vel venientibus ab intestato, ibi. num. 2.
Ex Additionibus.
 Canon emphyteuticus principaliter ad dominum duntaxat recognoscendum desideratur, lib. 4. §. emph. q. 3. nu. 2.
 Canonis solutio, per procuratorem, vel tertium extraneum facta, profit emph. eod. lib. & §. q. 3. nu. 12.
 C. *quantum* 2 de vris in 6. constitutio, de qua cautione accipiatur, lib. 3. §. test. q. 26. nu. 3.
 C. *Relatum* 11. de testamentis mens, & intellectus, ibi. q. 6. nu. 6.
Ex Claro.
 Captatoris voluntas valet ad pias causas, q. 6. nu. 5.
Ex Additionibus.
 Carcer dicitur mala mansio, & atrocem iniuriam inferre. libro 4. §. feudum. q. 23. nu. 3.
 Causa pax, quæ dicantur, lib. 3. §. test. q. 6. nu. 4.
 Causa pax fauore testamentum nutu conditum valet. ibi. nu. 2.
 Causa propter quas possunt parentes exhered. à filiis. ibi. q. 49. nu. 2.
Ex Claro.
 Causa propter quas filius potest exheredari. vide infra, Filius.
 Causas ingratitudinis, propter quas donatio reuocari potest. vide infra, Ingratitudo.
 Cautela, quot censeantur tot donationes, quot res, an operetur, quot non sit necessaria infirmatio. §. Donatio q. 17. nu. 4.
 Cautio de vtendo fruendo, & c. an possit per testatorem remitti usufructuario. §. test. q. 64. nu. 1.
 Cautionem de restituendis vris præstare tenetur usufructarius testari volens, vide infra, Viratus.
Ex Additionibus.
 Cautionem fructuariam regulariter omnis usufructuarius hæredi præstare tenetur. ibi. q. 64. nu. 1.
Ex Claro.
 Cessio ex causa donationis facta, an requirat infirmationem. §. Do-

natio. questione 16. numero quarto.
Ex Additionibus.
 Civitas liberis hominibus replenda, maxime eruditis. lib. 4. §. donatio. q. 8. n. 18.
 Clausula an & quatenus codicillaris sustineat donationem cause mortis, factam per filium familias in testamento, ibi. q. 6. nu. 6.
 Clausula codicillaris an sustineat testamentum nullum ex causa præteritionis, lib. 3. §. Test. q. 46. nu. 1.
 Clausula in testamento militis quæ tacite insit. ibi. nr. 4.
Ex Claro.
 Clausula derogatoria in primo testamento inserta debet specialiter reuocari. §. Test. q. 99. nu. 1.
 Clausula codicillaris an sustineat testamentum nullum ex causa præteritionis, ibi. q. 46. nu. 1.
 Et quid si posthumus sit ignoranter præteritus, ibi. nu. 2.
 Clausula codicillaris semper subintelligitur in testamento condito inter liberos, ibi. q. 8. nu. 8.
 Clausula, quod testator vult ualere testamentum in vim codicillorum, & non aliter, an operetur, quod non possit ualere, ut testamentum, ibi. q. 4. nu. 4.
 Clausula codicillaris an sustineat legatum relictum per filiumfamil. in vim donationis causa mortis, vide infra, Legatum.
 Clausula, & quibus dederit, an operetur, quod possit res emph. alienari domino non requisito, §. emph. q. 13. nu. 7.
 Clericus an possit testari. vide infra, Prelatus.
 Clericus, an succedat in feudo. §. feudum. q. 78. nu. 4.
 Clericus uasallus de feudo litigat coram iudice laico. q. 90. n. 4. & 8.
Ex Additionibus.
 Clerici qui & unde dicti, ibi. q. 27. nu. 2.
 Clerici, & doctores militibus armat. preferendi. ibi. q. 15. nu. 29.
 Cæcus contrahere, & inter uiuos donare potest. lib. 4. §. Donat. q. 7. nu. 5.
 Cæcus quando uult testari, quæ solemnitates requirantur, eod. §. test. q. 17. nu. 1.
 Et quid si uelit testari, inter liberos, ibi. nu. 2.
Ex Claro.
 Collatio beneficij ecclesiastici, an possit propter ingratitudinem reuocari. §. Donatio. q. 21. nu. 6.
 Collaterales an succedant in feudo, uide supra, Agnati transuersales.
 Collectarium solutio, an spectet ad dominum directi, uel ad emphyteutam. §. emph. q. 46. nu. 1.
Ex Additionibus.
 Collectas subditis suis imponere quinam dominus possit, lib. 4. §. feudum. q. 29. nu. 1.
 Colonus contra legem contractus faciens, iure expellitur. libro 4. §. Donat. q. 26. nu. 2.
 Commoditas fructum, quæ ad longum tempus transfertur, pro nerna alienatione in materia prohibitiua habetur. lib. 4. §. emph. q. 5. nu. 11.
 Concessio emphyteutica, an teneat, si uasallus rem feudalem ea lege in emph. concedat, ut dominium utile in recipientem non transeat. ibi. nu. 8.
Ex Claro.
 Concessio in feudum facta per Prælatum ultra modum consuetum an uideatur in totum. §. feud. q. 13. nu. 8.
 Concessio castri facta per uerbum, Donamus, an censetur donatio, uel feudalis concessio. ibi. q. 17. nu. 2.
 Concessio feud. an præsumatur ex cursu decennij. ibi. q. 19. nu. 2.
 Concessio rei ecclesiast. in emph. facta alio modo, quam solita sit, nunquid ualeat, uide infra, Prelatus.
 Concessio in emph. potius præsumitur realis, quam personalis. §. emph. q. 28. in princ.
 Condemnatus ad mortem an possit testari. §. test. q. 21. nu. 1.
 Et an possit testari ad pias causas, ibi. q. 5. nu. 1.
 Et quid si fugiat à carceribus. ibi. q. 23. nu. 1.
 Condemnatus ad perpetuos carceres, an perdat testamenti factionem. ibi. q. 23. nu. 1.
Ex Additionibus.
 Condemnatus ad mortem an testamentum facere possit. libro 3. §. testamentum. q. 21. nu. 1.
 Codicilli nullam solemnitatem ordinationis desiderant. libro 3. §. Testam. q. 55. nu. 15.

Ex Claro.
 Conditio ex l. datur pro contractu emphyteutico. §. emphyteut. q. 47. nu. 1.
 Conditio plures sunt species. §. Test. q. 39. nu. 1.
Ex Additionibus.
 Conditio ex tacita donatoris, & donatarij cõuentione competit. lib. 4. §. Don. q. 24. nu. 9.
 Conditio in forma specifica debet verificari. lib. 3. §. testam. q. 45. nu. 8.
 Conductor rei locatæ seruitutem emphyteutæ imponere nequit. lib. 4. §. emph. nu. 10.
 Conductor mercedem soluit in compensationem vsus, ibi.
Ex Claro.
 Confessio inuentarij, & c. vide infra Inuentarium.
 Confessio recepta dotis facta constante matrimonio, an consumetur iuramento. §. Don. q. 9. nu. 4.
Ex Additionibus.
 Coniecturis locum esse solet in dubijs, atque incertis, non item in claris, lib. 4. §. Feud. q. 45. nu. 16.
 Consensus à domino feudi oppignorationi præstitus, etiam ad vsuras extenditur. ibi. q. 35. nu. 27.
 Consensus, an & quatenus iuri proprio ipsius consentientis præiudicare non solet, ibi. nu. 25.
Ex Claro.
 Consensus patris, qui requiritur in donatione facienda filio per patrem, an sit necessarius ad integrandam personam filij, an autem solummodo requiratur propter interesse patris, ibi. q. 6. nu. 5.
 Et an debeat expresse interponi, ibi. nu. 6.
 Et an possit is à patre interponi ad sui beneficium, ibi. num. 7.
Ex Additionibus.
 Consideratio l. si plures 10. §. in arrogato. 6. ff. de vulg. & pupill. sub sit. lib. 3. §. Test. q. 16. nu. 7.
 Consilium testatoris debet esse certum. ibi. q. 1. n. 18.
 Constitutio emphyt. ob defectum consensus capituli siue Papæ irrita dicatur ratihabitione ipsius valida elicatur. lib. 4. §. emph. q. 6. n. 8.
Ex Claro.
 Constitutum habet vim traditionis. §. emphyt. q. 13. nu. 4.
 Consuetudo in feudandi res Ecclesiæ, an possit per Prælatum alterari. §. Feudum. q. 13. nu. 7.
 Consuetudo, quod uasalli possint alienare feuda sine consensu domini, an ualeat. ibi. q. 3. nu. 12.
 Consuetudo prouinciæ maxime est attendenda, ubi tractatur, an emphyteusis Ecclesiæ transeat ad extraneos hæredes. §. emphy. q. 29. in fin.
Ex Additionibus.
 Consuetudo laicorum rationabilis astringit etiam clericos. §. Feudum. q. 3. n. 14.
 Consuetudines feudales sunt tacite uniuersi populi consensu introductæ. ibi. nu. 18.
 Consuetudines feudales, an hodie ad ius scriptum referendæ. ibi. q. 2. nu. 3.
 Contrahentes in dubio censetur se conformare uoluisse dispositioni iuris communis. eod. §. q. 9. nu. 9.
 Contrahentes secundum naturam contractus contrahere uoluisse putantur. lib. 4. §. emph. q. 8. nu. 28.
 Contractus, & testamentum actus sunt diuersi, lib. 3. §. testam. q. 75. nu. 3.
 Contractus innominatus ex rei traditione, vel facto initium capit. lib. 4. §. emph. q. 47. nu. 6.
 Contractus emphyt. sua propria natura obligationem, & actionem parit. ibi. q. 47. nu. 2.
 Contractus omnes, solo contrahentium consensu constantes, sunt bonæ fidei. ibi. q. 2. nu. 21.
 Contractus ex consuetudine iudicatur licitus. lib. 3. §. Testamen. q. 26. nu. 11.
 Contractus ex partium cõuentione legem accipiunt. libro 4. §. emph. q. 13. nu. 6.
 Contractus emphyteuticus, quam ob causam instituitur, ibi. q. 45. nu. 2.
 Contractus liberalius quid differat ab emphyt. ibidem, q. 1. nu. 5.
 Contractus an in testamento celebrari possit. lib. 3. §. testam. q. 75. nu. 1.
 Contractus proprium quid, lib. 4. §. emph. q. 2. nu. 2. (nu. 1.)
Ex Claro.
 Contractus an possit in testam. celebrari. §. test. q. 75. nu. 1.

Contractus libellarius, & censualis quid differat à contractu emphyt. §. emph. q. 1. nu. 1.
 Contractus an in dubio censetur censualis, vel emphyt. vel locatio, ibi. num. 3.
 Contractus emphyteuticus an requirat, quod à Principe præstetur certa quantitas, ibi. q. 3. nu. 1.
 Contractus emphyteut. an à Principe requirat scripturam, vide infra, Scriptura.
Ex Additionibus.
 Controuersia feudales, quatenus ex iure ciuili decidendæ. §. Feudum q. 30. nu. 10.
 Conuentio, turpem continens causam, nullius momenti, ibi.
 Cautio fructuaria, eequid hæredi præstanda per testatorem, qui usufructum improprium reliquit, remitti possit, lib. 3. §. Testamen. q. 64. nu. 21.
 Conuentio fieri possit, quod aliquo casu contingente, res transeat in tertium absentem, & num donator istiusmodi conuentionem reuocare possit, lib. 4. §. Don. q. 13. nu. 2.
Ex Claro.
 Conuentio facta in actu donationis in fauorem tertij absentis, an possit ante eius acceptationem reuocari. §. Donatio. quæst. 13. num. 5.
Ex Additionibus.
 Creditor, an & quatenus propria auctoritate ex pacto pignus à debitor auferre queat. §. emphyt. q. 1. nu. 5.
 Crimen mortaliter extinguitur. lib. 3. §. Testam. q. 21. nu. 8.
 Crimen paternum filio nullam maculam insingere potest, ibi. q. 50. numero 5.
 Culpa expressio in testamento nominatim faciendæ, ibi. quæstio. 41. num. 56.
D
Ex Claro.
 Damnum contingens in re emphyt. an operetur remissionem pensionis. §. emph. q. 8. nu. 8.
Ex Additionibus.
 Damnum, quo tota rei substantia non extinguitur, ad emphyteutam spectat. lib. 4. §. emph. q. 8. nu. 19.
 Damnum, per rei deteriorationem contingens, cui imputetur, ibi. q. 45. nu. 3.
 Dari quis dicatur, lib. 4. §. Don. q. 8. nu. 38.
 Datoris iure extincto, etiã ius acceptatoris extinguitur. §. emph. quæst. 21. nu. 2.
 Datio rei æstimatæ in dotem, species venditionis putatur, ibi. q. 20. nu. 7.
 Datio insolutum mera venditio esse dicitur, ibi. q. 19. nu. 3.
Ex Claro.
 Debita paterna an sint soluenda de bonis emphyteluticis, ibidem quæst. 40.
 Declaratio domini directi, an requiratur ad hoc, vt emphyteuta cadat à iure suo, ibi. q. 9.
 Decima an possint per leicum subinfudari. §. feudum. quæst. 32. nu. 3.
 Decimæ ad Ecclesiam reuersæ, an possint per Prælatum iterum in feudum concedi. ibi. q. 13. nu. 2.
Ex Additionibus.
 Decretum Iudicis super alienatione rerum immobilium minoris interpositum, ad quæ bona extendatur, libro 3. §. Testa. q. 56. nu. 17.
 Decurio prædia sua sine Iudicis decreto donare, non uerò vendere potest. lib. 4. §. Emph. q. 15. nu. 6.
 Deliberationem Imperatoris sua priuata interpretatione subuertere alicquem uelle, absurdum est. libro 3. §. Testam. quæst. 41. nu. 46.
 Delicti pena ex penitentia delinquentis non remittitur, libro 4. §. Feudum. q. 55. nu. 4.
 Denunciationis, & expectationis finis consensus domini quis. lib. 4. §. emph. q. 20. nu. 3.
 Deportatus pro mortuo habetur, lib. 2. §. Test. q. 22. nu. 3.
 Deportatus non amittit quæ sunt iuris gentium, ibi. nu. 4.
Ex Claro.
 Deportatus an possit testari. §. Testam. q. 22. nu. 1.
 Et an possit capere ex testamento, ibi. num. 2.